

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/71/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5109220485
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5109220485.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: Mgr. C. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. - C., Q. XX/X, v konaní právne zastúpený JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou so sídlom W. T.. XXX/XX, A., proti odporcovi: Slovenská republika - Generálna prokuratúra SR, Štúrova 2, Bratislava - Staré mesto, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa a odporcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina, č. k. 4C/139/2009-359, zo dňa 12. júna 2013 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 215,76 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto sumy od 03.08.2009 do zaplatenia, vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi trovy konania vo výške 401,31 Eur.

Napadnuté rozhodnutie, je v poradí druhým rozhodnutím vydaným okresným súdom v súdnej veci, po tom, čo jeho predchádzajúce rozhodnutie, ktorým žalobný návrh zamietol bolo uznesením krajského súdu zo dňa 22.11.2011 zrušené. Vychádzajúc z právnych záverov tohto zrušujúceho uznesenia okresný súd konštatoval, že zastavenie trestného stíhania voči osobe navrhovateľa má v zmysle ust. § 6 ods. 1 Zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej citovaný zákon) rovnaké dôsledky, ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nemu došlo z určitých dôvodov, a to v podstate preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Na základe takéhoto zistenia sa okresný súd ďalej zaoberal posúdením dôvodnosti výšky uplatnenej škody. Navrhovateľ si uplatnil náhradu škody titulom vynaložených trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 472,50 Eur, o čom predložil faktúru zo dňa 26.05.2008, ktorou mu uvedenú sumu vyúčtoval jeho právny zástupca. Prvostupňový súd mal preukázané vykonanie iba časti úkonov právnej služby vyúčtovaných predmetnou faktúrou, tie titulom náhrady škody navrhovateľovi priznal. Rovnako navrhovateľovi nepriznal trovy právneho zastúpenia vo výške 349,65 Eur, ktoré vynaložil v konaní o predbežnom prerokovaní nároku a to s poukazom na ustanovenie § 18 ods. 3 druhej vety citovaného zákona, podľa ktorého súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom.

Pokiaľ sa navrhovateľ domáhal náhrady škody titulom nemajetkovej ujmy vo výške 3.320 Eur, ktorá mu mala vzniknúť následkom trestného stíhania, okresný súd odvolávajúc sa na závery zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu uviedol, že v danom prípade je potrebné použiť analogicky ustanovenie § 8 ods. 6 citovaného zákona, ktoré vymedzuje prípady, kedy poškodený nemá právo na náhradu škody. S poukazom na znenie ust. § 8 ods. 1 písm. a/ cit. zák., podľa ktorého právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama, návrh na náhradu škody titulom nemajetkovej ujmy zamietol, lebo dospel k záveru, že navrhovateľ si trestné stíhanie zavinil sám nerešpektovaním súdnych rozhodnutí.

Okresný súd priznal navrhovateľovi aj uplatnené príslušenstvo náhrady škody titulom úrokov z omeškania, keď dospel k záveru, že tento bol uplatnený v zákonnej výške a odporca sa dostal s náhradou škody skutočne do omeškania od 03.08.2009.

V súvislosti so zastúpením odporcu - štátu v konaní, dospel k záveru, že príslušným orgánom je Generálna prokuratúra SR. Navrhovateľ označil ako zástupcu štátu Ministerstvo vnútra SR, u ktorého aj podal žiadosť na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Ministerstvo vnútra tejto žiadosti nevyhovelo a následne navrhovateľ podal predmetnú žalobu, v ktorej taktiež označil Ministerstvo vnútra SR ako orgán konajúci v mene odporcu. Ministerstvo vnútra SR aj v zmysle znenia § 4 ods. 1 písm. b/ Zákona č. 514/2003 Z.z. v znení do 31.12.2012 bolo oprávneným konať v mene štátu. Od 01.01.2013 po účinnosti novely zákona č. 412/2012 Z.z. sa však takýmto oprávneným orgánom stala Generálna prokuratúra. Okresný súd vychádzal z toho, že predmetná novela neobsahovala prechodné ustanovenia, pričom ju vyhodnotil ako procesnoprávny predpis, ktorý sa aplikoval na ďalšie konanie odo dňa jeho účinnosti a preto konal vo veci s generálnou prokuratúrou.

O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p, konštatoval, že v konaní bol vo väčšom rozsahu úspešný odporca, ktorého čistý úspech predstavoval 86,50 %, preto mu priznal právo na náhradu trov konania v tomto rozsahu z ním uplatnených trov.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obaja účastníci konania.

Navrhovateľ napadal výrok rozsudku okresného súdu, ktorým bol vo zvyšku jeho žalobný návrh zamietnutý a žiadal, aby krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že okresný súd v priebehu konania z vlastnej iniciatívy začal konať s Generálnou prokuratúrou SR ako procesným zástupcom odporcu napriek tomu, že za procesného zástupcu označil Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Tento orgán konal aj v mene štátu pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody a v samotnom súdnom konaní. Takýto postup okresného súdu označil za nezákonný. Ďalej namietal nepreskúmateľnosť rozsudku v časti zamietnutia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že ak mu okresný súd priznal náhradu škody spočívajúcu v zaplatenej odmene za úkony právnej služby v trestnom konaní, nemôže zároveň tvrdiť, že mu neprináleží náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu ustanovenia § 8 ods. 6 písm. a/ Zákona č. 514/2003 Z. z., pretože aj táto je súčasťou náhrady škody so všeobecného hľadiska. Ak by boli splnené podmienky § 8 ods. 6 písm. a/ Zákona č. 514/2003 Z. z., tak by mu okresný súd nemohol priznať žiadnu náhradu škody, teda ani za úkony právnej služby. V jeho prípade bolo trestné stíhanie zastavené, pretože skutok nebol trestným činom. Ustanovenie § 8 Zákona č. 514/2003 Z. z. neuvádza takúto skutočnosť ako dôvod pre nepriznanie nároku na náhradu škody. Rovnako sa nestotožnil s tvrdením okresného súdu, že si zavinil trestné stíhanie sám nerešpektovaním súdnych rozhodnutí. Ak by takéto tvrdenie bolo pravdivé, tak by príslušná prokuratúra trestné stíhanie nezastavovala.

Pokiaľ mu okresný súd nepriznal nárok na náhradu škody za časť úkonov právnej služby namietal, že nenesie zodpovednosť za neúplnosť vyšetrovacieho spisu, do ktorého policajný orgán alebo prokuratúra podania, v spojení s ktorými si uplatňoval nárok na náhradu škody nezaložila.

V súvislosti s uplatnením nároku na náhradu nákladov na predbežné prerokovanie nároku poukázal na to, že tieto náklady nie sú trovy konania, ktoré vznikli v konaní v ktorom mu bola škoda spôsobená. Uplatňuje si ich ako príslušenstvo istiny - náhrady škody, okresný súd sa však nezmiel o dôvodoch, pre ktoré toto príslušenstvo k istine nepriznal. V tomto prípade mal vychádzať z ust. § 25 ods. 1 Zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý upravuje vzťah tohto zákona k Občianskemu zákonníku a podporne aplikovať ust. § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, náklady vynaložené pri uplatnení nároku na predbežné prejednanie sú príslušenstvom uplatneného nároku.

V závere odvolania namietal vzdialenosť medzi Bratislavou a Žilinou, z ktorej okresný súd vychádzal pri určení trov konania titulom cestovného u odporcu. Pokiaľ bol tento zastupovaný Ministerstvom vnútra SR, uvádzal vzdialenosť 396 km, od vtedy ako bol zastupovaný Generálnou prokuratúrou SR sa táto vzdialenosť zmenila na 421 km.

Odporca napadol rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo žalobnému návrhu vyhovie a žiadal, aby v tejto časti odvolací súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V prípade, že rozsudok potvrdí, navrhol pripustiť dovolanie v otázke zastupovania Slovenskej republiky.

Poukazoval na to, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd síce vysvetlil, ako dospel k záveru, že v mene štátu nie je orgánom oprávneným konať Ministerstvo vnútra, avšak už nevysvetlil ako dospel k záveru, že týmto orgánom by mala byť Generálna prokuratúra SR. V tejto súvislosti sa vôbec nezaoberal ňou vznesenými námietkami. Okresný súd za titul nároku na náhradu škody označil uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré bolo vydané vyšetrovateľom. Generálna prokuratúra SR koná v mene štátu len vtedy ak škodu spôsobí štátny orgán podľa osobitného predpisu, ktorými je okresná, krajská, prípadne generálna prokuratúra, alebo Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR. Skutočnosť, že ostatná novela vylúčila v takýchto prípadoch z konania Ministerstvo vnútra SR bez ďalšieho neznamena, že by v daných prípadoch mala konať Generálna prokuratúra SR. Keďže touto novelou nedošlo k úprave orgánu, ktorý by v danom prípade mal za štát konať, je podľa názoru odvolateľa potrebné aplikovať § 4 ods. 2 Zákona č. 514/2003 Z. z. s tým, že v mene štátu by malo konať Ministerstvo spravodlivosti SR. V súvislosti s priznaným nárokom na náhradu škody poukázal na skutočnosť, že v záverečnej reči namietal nepreukázanie vzniku tejto škody navrhovateľom. To, že bola vystavená faktúra ešte neznamena, že došlo aj k jej uhradeniu zo strany navrhovateľa ako povinnej osoby. Ten v celom konaní nepreukázal, že trovy konania ako boli vyčíslené, boli aj uhradené, teda že mu v uvedenom rozsahu škoda skutočne vznikla. Zo strany Okresného súdu Žilina mu nemohla byť priznaná čiastka 215,76 Eur spolu s úrokom z omeškania. Na záver poukázal na to, že okresný súd dôsledne nevychádzal z intencií zrušujúceho uznesenia krajského súdu, ktorý uviedol presne, ktoré ustanovenie Zákona č. 514/2003 Z. z. má na daný prípad aplikovať.

Odvolania boli účastníkom konania navzájom súdom doručené, osobitne sa k nim nevyjadřili.

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací preskúmal vec v rozsahu danom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O.s.p. zrušil a podľa odseku 2 tohto zákonného ustanovenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Primárne sa odvolací súd zaoberal posúdením dôvodnosti námietky oboch odvolateľov o nesprávnom zastúpení odporcu v prejednávanej veci Generálnou prokuratúrou SR. Nepovažoval za správny záver okresného súdu, že ustanovenia Zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré určujú orgány konajúce v mene štátu v prípade jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, majú procesno-právnu povahu, od ktorej následne odvíjal svoje závery o nutnosti aplikovať ustanovenia tohto právneho predpisu v znení jeho novely vykonanej Zákonom č. 412/2012 Z. z. účinne od 01.01.2013.

Podľa Boguszak, J. - Čapek, J. - Gerloch, A.: Teorie práva, Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 104, 105 z hľadiska funkcií právnych úprav vo vzájomných reláciách právnych noriem rozlišujeme právo hmotné a právo procesné. Medzi obidvoma je vzťah účelu a prostriedku. Hmotné právo vyjadřuje všeobecné právne vzťahy (subjektívne práva a povinnosti), ktorých individuálne utváranie v procese realizácie práva medzi právnymi subjektmi je vlastným, meritórnym účelom všetkej právnej regulácie. Procesné právo formuluje všeobecné právne vzťahy (subjektívne práva a povinnosti), ktorých individuálne utváranie v praxi medzi právnymi subjektmi je potrebné v prípadoch, kedy k dosahovaniu účelu sledovaného hmotnoprávnou úpravou je potrebná ingerencia orgánu verejnej moci. Procesné právo upravuje postupy, ktorých výsledkom je vydanie verejnoprávneho aktu (normatívneho alebo aplikácie práva), ako aj organizáciu verejnej moci, právomoc (spôsobilosť) orgánov na vydanie verejnoprávných aktov určitého druhu, pôsobnosť, resp. príslušnosť.

Zodpovednostný vzťah medzi účastníkmi konania je záväzkový vzťah vzniknutý zo zákona, štát (odporca), ako zodpovedný subjekt v prípade naplnenia osobitných predpokladov pre vznik jeho zodpovednosti ustanovených v Zákone č. 514/2003 Z. z., je nositeľom povinnosti nahradiť škodu tomu, komu vzniklo právo na jej náhradu, teda tomu, kto uvedené právo realizuje (v súdnej veci navrhovateľ). Ide tu o právny vzťah, ktorý vznikol medzi konkrétnymi právnymi subjektmi, ako výsledok realizácie ich subjektívnych práv a povinností. Navrhovateľ si svoje individuálne právo uplatnil voči odporcovi, ktorý si však dobrovoľne svoju povinnosť nespĺnil, preto sa navrhovateľ obrátil na súd, aby dosiahol účel sledovaný zákonom č. 514/2003 Z.z., a to jeho subjektívne právo na náhradu škody, čím sa musel „podrobiť“ právnym normám upravujúcim postup súdu, ktorý vyústí do rozhodnutia o uplatnenom práve.

Pokiaľ ide o časovú účinnosť právnych noriem, zo samotnej povahy práva vyplýva zásada, že právne normy nepôsobia späť. Právne normy upravujú len právne vzťahy, ktoré vznikli po dni, kedy norma nadobudla účinnosť. Iba výnimočne je v normatívnom akte výslovne uvedené, že právna norma má v istom rozsahu pôsobnosť späť. Tu je potrebné od pravej retroaktivity odlišovať prípady, kedy vznik právneho vzťahu sa posudzuje podľa normy účinnej v dobe vzniku právneho vzťahu, avšak obsah právneho vzťahu práva a povinnosti subjektov sa posudzujú podľa novej normy (nepravá spätná pôsobnosť).

V občianskom, rodinnom a niektorých ďalších odvetviach práva sa však spravidla vznik právneho vzťahu posudzuje podľa normy účinnej v dobe vzniku právneho vzťahu. Obsah existujúceho právneho vzťahu, práva a povinnosti subjektov sa však už riadi ustanoveniami nového normatívneho právneho aktu.

V civilnom procese je časová pôsobnosť právnych noriem vybudovaná na zásade, podľa ktorej, ak zákon neustanoví inak, platí nový zákon aj v konaniach, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou.

Navrhovateľ si uplatňoval nárok na náhradu škody z dôvodu nezákonného rozhodnutia uznesenia Policajného orgánu PZ ÚJKPPZ OSV Žilina zo dňa 10.11.2005, ktorým bolo proti jeho osobe vznesené obvinenie pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia.

Podľa § 27b Zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý bol do tohto zákona vložený na základe jeho novely Zákona č. 517/2008 Z. z. účinnej od 01.01.2009 zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje predpismi účinnými do 31.12.2008. V tomto prípade sa tak aj obsah právneho vzťahu medzi účastníkmi riadi ustanoveniami tohto zákona účinnými do 31.12.2009.

Keďže zákon č. 412/2012 Z.z., ktorý novelizoval zákon č. 514/2003 Z.z. neobsahoval osobitné ustanovenia o jeho časovej pôsobnosti, platí tu zásada pre časovú pôsobnosť noriem hmotného práva, tieto normy upravujú len pre právne vzťahy, ktoré vznikli po dni ich účinnosti.

Pri posudzovaní uplatneného nároku mal okresný súd vychádzať zo znenia zákona č. 514/2003 Z.z. v platnom a účinnom znení do 31.12.2008. V tomto prípade ide o hmotnoprávny predpis, preto tu platí zásada, že právne normy nepôsobia späť a upravujú iba tie vzťahy, ktoré vznikli po dni ich účinnosti. Ak okresný súd skúmal, ktorý orgán je oprávnený konať v mene štátu v zodpovednostnom vzťahu medzi účastníkmi, ktorý vznikol pred nadobudnutím účinnosti novely - zákona č. 412/2012 Z. z. a vychádzal z jej znenia nepostupoval správne. Týmto postupom porušil procesné práva odporcu, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, z tohto dôvodu považoval krajský súd uvedenú odvoláciu námietku za opodstatnenú.

Navrhovateľ namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodu zmätočnej aplikácie ust. § 8 ods. 6 písm. a/ Zákona č. 514/2003 Z. z. okresným súdom, aj túto námietku považoval krajský súd za dôvodnú.

Pri systematickom výklade zákona č. 514/2003 je zrejmé, že ustanovenie § 17 „spôsob a rozsah náhrady škody“ v štvrtej časti citovaného zákona nazvanej „spoločné ustanovenia“ určuje spôsob zistenia náhrady škody, ktorú je možné podľa tohto zákona uplatniť, špecifikuje čo pod náhradou škody treba rozumieť. Okrem skutočnej škody a ušlého zisku je to aj nemajetková ujma v peniazoch.

Ak potom druhá časť citovaného zákona „zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri verejnej moci“ sa týka určenia podmienok zodpovednosti za škodu, týka sa škody ktorá je definovaná práve v ustanovení § 17. (Ne) existencia práva na náhradu škody, t.j. na náhradu skutočnej škody, ušlého zisku a nemajetkovej ujmy sa posudzuje podľa ust. § 8 ods. 6 citovaného zákona, ktorý uvádza skutočnosti, za ktorých uvedené právo nevznikne. Pokiaľ tieto existujú vylučujú nárok na náhradu škody, ktorej rozsah je upravený v § 17.

Teda okresný súd nemohol rozdielne posúdiť existenciu práva na náhradu časti škody uplatnenej navrhovateľom titulom skutočnej škody a inak časti škody uplatnenej titulom nemajetkovej ujmy. Možno potom prisvedčiť navrhovateľovi, že v tomto rozsahu je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné z dôvodu logického rozporu.

Okresný súd tiež vychádzal nesprávne z ustanovenia § 18 ods. 3 Zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom, ak na jeho základe nepovažoval za opodstanený nárok navrhovateľa na náhradu nákladov titulom trov právneho zastúpenia, ktoré vynaložil v súvislosti s predbežným prejednaním nároku. Tieto náklady bolo potrebné vyhodnotiť v zmysle ust. § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý sa subsidiárne aplikuje na tieto právne vzťahy v zmysle § 25 ods. 1 Zákona č. 514/2003 Z. z.. Uvedená otázka bola už riešená súdnou judikatúrou, krajský súd v tejto súvislosti poukazuje na R 26/2000, ktorý náklady spojené s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody podľa Zákona č. 58/1969 Zb. (ktorý bol následne zrušený zákonom č. 514/2003 Z.z.) označil za príslušenstvo tohto nároku. Okresný súd správne ustálil, že uvedený nárok nemožno zahrnúť do uplatnenej istiny, nakoľko sa nepovažuje za súčasť trov konania a trov právneho zastúpenia vynaložených v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie, zároveň však už ďalej neposúdil tento nárok podľa ust. § 121 ods. 3 O.s.p.. To, že uvedené náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody nie sú priamo súčasťou istiny - náhrady škody, ale jej príslušenstvom, má vplyv aj na ďalšie právne posúdenie tohto nároku.

Odporca v odvolaní namietal, že navrhovateľ nepreukázal zaplatenie sumy, ktorú si uplatnil titulom náhrady trov právneho zastúpenia počas trestného konania. V tejto súvislosti možno prisvedčiť tomuto odvolateľovi, že iba predloženie vystavenej faktúry bez ďalšieho nie je skutočnosťou preukazujúcou skutočné uhradenie tejto sumy a tým aj zníženie majetku navrhovateľa, t.j. za škodu. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu opomenulo túto námietku, okresný súd neuviedol, z akého dôvodu dospel k záveru o vynaložení tejto sumy navrhovateľom iba na základe predloženej faktúry.

Na základe uvedených skutočností to krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd bude naďalej v prejednávanej veci konať s Ministerstvom vnútra, ako zástupcom odporcu Slovenskej republiky. Pri právnom posúdení uplatneného nároku navrhovateľa na náhradu trov konania vynaložených v súvislosti s predbežným prejednaním nároku bude prihliadať na názor vyjadrený krajským súdom v tomto rozhodnutí, pokiaľ ide o základ tohto nároku. Následne sa bude zaoberať dôvodnosťou uplatnenej výšky a preukázaním jeho skutočného vzniku. Rovnako bude vychádzať z právneho názoru krajského súdu o možnej aplikácii § 8 ods. 6 písm. a/ Zákona č. 514/2003 Z. z. s tým, že v prípade jeho aplikácie dôsledne vysvetlí, na základe akých skutočností dospel k uvedenému záveru, z akých dôkazov pritom vychádzal. V novom rozhodnutí zároveň rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie prípustné **n i e j e .**